

Motion till riksdagen 2009/10:K361

av **Gunnar Andrén (fp)**

Östanå

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör låta undersöka om Östanå slott norr om Åkersberga efter restaurering är en representativ och lämplig plats för inhemsk och internationell representation.

Motivering

Riksdagen och regeringen disponerar få egna byggnader, detta utöver Riksdagshuset och regeringens expanderande lokaler. Korkfabrikanten August Wicanders donation i mitten på 1950-talet av Harpsundsegendomen i Flen – att disponeras av Sveriges statsminister – utgör ett bra exempel på en väl fungerande mötesplats. Riksdagen har möjlighet att ta emot smärre delegationer i Bonnierska villan i Stockholm.

Stor klokskap visades över partigränserna när Sagerska palatset på Strömgatan 10 inköptes under 1990-talet som tjänstebostad åt landets statsminister. Att regeringen en gång i tiden också, på Blasieholmen, haft en tjänstebostad till landets utrikesminister må vara glömt men är likväl ett faktum.

Regeringen har vid olika tillfällen under senaste decennierna nyttjat Haga slott i Solna för överläggningar eller som övernattningsplats för framstående utländska besökare med särskilt stort behov av säker bevakning – detta sedan slottet överlämnades till regeringen att disponeras som en representationslokal. Nyttjandet efter Haga I- och II-överenskommelserna på 1970-talets förra hälft har dock blivit få alldeles oavsett regering. I samband med Kronprinsessans förestående förmålning 2010 återgår dispositionen av egendomen till statschefens familj.

I detta läge uppstår frågan om en representativ egendom – mötesplats, bostadsplats, överläggningsplats, övernattningsplats – behövs eller ej för regeringen. Detta handlar då inte uteslutande om vad dagens ministär anser utan i

Fel! Okänt namn på

hög grad om vilka förväntningar som andra länders ledande personer, statschefer eller regeringsledamöter har när de kommer till Sverige.

Enligt min mening har Sverige och dess regering ett mycket stort behov av att i Stockholms närhet ha och äga – och alltid kunna disponera – en i säkerhetsavseende lämplig, tämligen avskild, plats rustad för ovanstående ting.

Sverige har inte råd att avstå detta.

Enligt min mening finns också i Stockholms närhet en sådan plats/egendom, historiskt knuten till svensk politik i flera avseenden, i dag i extremt stort behov av upprustning, ägd av ett privat bolag sedan flera år i syfte att – ej helt lätt att förverkliga med betydande avstånd till allt från affärer och annan service – bygga om till vanligt bostadsområde.

Jag avser Östanå slott eller egendom, senast i svensk politik aktuellt i samband med att före demokratins införande och parlamentarismens genomförande – förutvarande statsministern Erik Gustaf Boström, regeringschef 1891–1905 med ett kort avbrott 1900–1902, som ägare gjorde Östanå till svenskt politiskt centrum under sin tid fram till att han avgick strax före unionsupplösningen 1905.

Östanå är beläget mitt emot Ljusterö i Österåkers kommun någon mil norr om Åkersberga och cirka 25 km söder om Norrtälje. Strax intill egendomen går väg 276 genom vacker natur; den vackra barockträdgården sluttar ner mot Furusundsleden med dess omfattande båttrafik, dominerad av Finlandsfärjorna.

Från Stockholms centrum tar man sig med båt eller motorfordon till Östanå på mindre än en timme, väljer man helikopter – ett känt färdmedel i Roslagen – är avståndet blott 20–30 minuter. Östanå ligger, vilket är av betydelse vid bedömningen av dess lämplighet som svensk representationsbyggnad, nära Arlanda utan att störas av luftfarten därifrån.

Östanå har en lång historia. Egendomen är känd sedan 1430-talet och ägdes 1433 av väpnaren Anders Isaksson, adlad Banér, död 1445 eller därefter. Östanå gick sedan i arv inom släkterna Banér, Bååt (till 1654), Fleming och Wrede. Fabian Wrede uppförde kring 1680 den huvudbyggnad i trä som finns avbildad i Erik Dahlbergs Suecia antiqua et hodierna. År 1719 brändes Östanå ner till grunden under rysshärjningarna längs svenska kusten det året. Under 1720–21 förekom omfattande härjningar längs kusten och Umeå, som förstörts både 1712 och 1174, brändes åter ner 1720. Andra städer som mötte samma öde vara Söderhamn, Hudiksvall, Sundsvall, Härnösand och Piteå. Dessa härjningar avslutades genom den kostsamma freden i Nystad 1721.

Den nuvarande huvudbyggnaden uppfördes 1791–1794 av kommerserrådet Simon Bernhard Hebbe efter ritningar av Degeanser och J L Desprez. Slottet består av en långsträckt rektangel i två våningar, med ett mittparti i tre.

Genom arv tillföll Östanå släkterna Sparre och Meijerfeldt. Det såldes 1782 till Simon Bernhard Hebbe. Han gjorde i sin tur år 1800 Östanå till fideikommiss, numera sparsamt förekommande ägandeform i Sverige. Via Hebbes dotter Kristina Elisabeths giftermål med överintendent K F Fredenheim och slutligen hennes sondotters ingifte i släkten Boström kom Östanå att under flera decennier ägas och förvaltas av statsminister Boström och dennes son G S Boström. Huvudbyggnaden med flyglar och närmaste tillhörande mark-

Fel! Okänt namn på

område är numera avstyckat från det som ej bör kallas slott utan snarare gods; släkten Boström är alltså ägare av omgivningarna men ej av byggnaderna och de närmaste omgivningarna.

Enligt min mening är denna egendom till sin belägenhet och vackra omgivning, inte minst den utsökta utsikten över Furusundsleden, just en sådan miljö som kan inspirera till goda samtal och kloka beslut i just den avskildhet från vår tids jäkt och stress som goda eftertankar behöver näras av.

Jag inser att finansiering, förnyelse, ombyggnad, säkerhet och mycket annat utgör svåra hinder på vägen mot ett beslut, likaså finns säkert andra tankar om lämpligheten och måhända även konkurrenter. Avsikten med denna motion är emellertid inte att driva fram ett beslut som kräver stora investeringar just detta riksmöte men däremot tankeverksamhet om hur Sverige som nation i framtiden skall kunna ta emot gäster på hög representationsnivå i en miljö som visar en del av allt det goda vårt land kan visa upp.

Stockholm den 1 oktober 2009

Gunnar Andrén (fp)